

AMIKOR A TERMÉSZET IGAZÍT ÚTBA

A biológiai sokféleség megőrzése
az európai zöld helyreállításért

CEE Bankwatch
Network

Natalia Luchko

CEE Bankwatch Network

Somosfalvi Lilla

Daniel Thomson

CEE Bankwatch Network

Ujj Zsuzsanna

Magyar Természetvédők Szövetsége – Föld Barátai Magyarország

Szerkesztette:

Emily Gray

CEE Bankwatch Network

Milana Meytes

Köszönetnyilvánítás

Pippa Gallop

CEE Bankwatch Network

Adrien Lesage

CEE Bankwatch Network

Andrey Ralev

CEE Bankwatch Network

Gosia Zubowicz-Thull

CEE Bankwatch Network

Pro Vértess Természetvédelmi Közalapítvány, Magyarország

Pro Vértess Nonprofit Zrt., Magyarország

Bolgár Biodiverzitás Alapítvány, Bulgária

Fordította

Szilágyi Rita

Ujj Zsuzsanna

Magyar Természetvédők Szövetsége – Föld Barátai Magyarország

Design

Aleksandar Saša Škorić

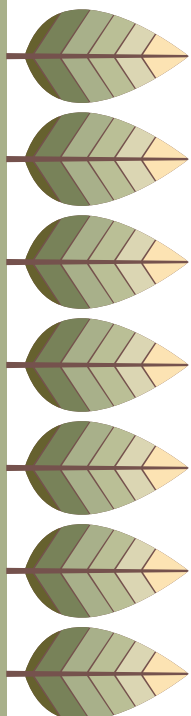
euRONATUR

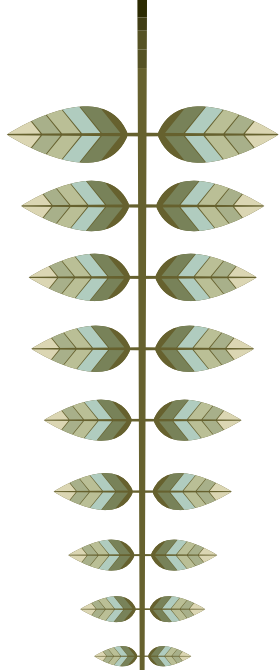
E tanulmány kiadását az EuroNatur és a MAVA Alapítvány finanszírozta.

Ez a kiadvány az Európai Unió pénzügyi támogatásával készült. A kiadvány tartalmáért kizárólag a CEE Bankwatch Network felelős. A kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió álláspontját.

4	Bevezető
6	Háttér
7	Miért fektessünk a biológiai sokféleségbe?
8	Az Európai Unió szerepe a biológiai sokféleséggel kapcsolatos projektek támogatásában
9	Javaslataink
12	ESETTANULMÁNYOK
	Botanikus kert a Marszewo-erdőben
16	A Gaštanica-park felújítása
20	A madarak és a kétéltűek védelme a Josefovi-réteken
24	Az Atanaszovszko-tó újra kínálja az „Élet sóját”
29	Vértesi Natúrpark

BEVEZETŐ

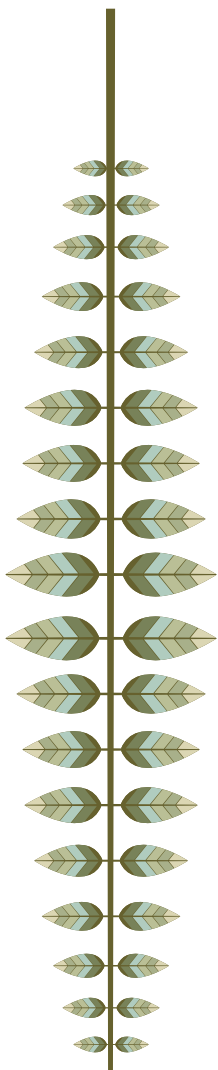
A biológiai sokféleség csökkenése és az éghajlatváltozás napjaink legjelentősebb környezeti fenyegetései, amelyekkel szembe kell néznünk. E válságok kezelése céljából az EU az európai zöld megállapodás részeként egy sor éghajlati és környezetvédelmi célkitűzést határozott meg.¹ Ezek közé tartozik többek között az üvegházhatású gázok kibocsátásának 55%-os csökkentése, valamint a szárazföldi és a tengeri területek 30%-ának védelem alá helyezése 2030-ig. E célok eléréséhez a következő évtizedben a finanszírozás és a beruházások jelentős növelésére van szükség. A két válság többé nem kezelhető külön, csak együtt, és mindkét fronton cselekvésre van szükség a célok eléréséhez.

Európa járvány utáni gazdasági fellendülése meghatározó lehetőség. A zöld jövőbe való befektetéssel lehetőségünk van változtatni az eddigi gyakorlaton, amely a biológiai sokféleség csökkenéséhez vezetett. Most van itt a döntő pillanat, hogy a szürke infrastruktúrába történő hagyományos beruházások helyett a biológiai sokféleség csökkenésének megállításához szükséges mélyreható változások finanszírozását válasszuk.

A természet helyreállítására és a biológiai sokféleség csökkenésének megakadályozására vonatkozó célkitűzések mindeddig nem teljesültek. Például az EU 2020-ra 50%-kal kívánta növelni a kedvező besorolású, illetve a javuló tendenciát mutató természetvédelmi státuszú fajok arányát. Ám a fajoknak csupán 6%-a mutat javuló tendenciát, míg egyharmaduk esetében még mindig romlik a helyzet. A leromlott ökoszisztémák 15%-ának 2020-ig történő helyreállítására vonatkozó célt sem sikerült elérni.² Ezek a kudarcok súlyosbították a biológiai sokféleség állapotát, és még nagyobb nyomás alá helyezték a 2030-ra kitűzött célok teljesítését. Nem engedhetjük meg magunknak, hogy a következő évtizedben ugyanezt a hibát elkövessük: a biológiai sokféleség csökkenésének és a természet pusztulásának költségei messze meghaladják a helyreállításához szükséges befektetéseket.

¹ Európai Bizottság, [A European Green Deal: Striving to be the first climate-neutral continent](#), letöltés dátuma: 2021. június 30.

² Európai Környezetvédelmi Ügynökség, [State of nature in the EU. Results from reporting under the nature directives 2013–2018](#), 2020.

Bár az éghajlatvédelmi intézkedések finanszírozása – főként az energiaágazatba történő beruházások révén – növekszik, a természetvédelem finanszírozása esetében nem ez a helyzet. Bizonyítékot jelentenek erre a közelmúltban benyújtott nemzeti helyreállítási tervek.³ Míg a tagállamok a helyreállítási terveikben a kiadások 37%-át fordították az éghajlatvédelmi intézkedésekre, a biológiai sokféleség védelmére kevesebb mint 0,5-öt irányoztak elő.

A természet támogatásában és helyreállításában rejlő jelentős éghajlati, környezeti és gazdasági potenciál tehát jelenleg nincs kihasználva, annak ellenére, hogy az uniós célok eléréséhez szükség lenne rá. Mi több, az éghajlati és a természetvédelmi célokat nem egymástól függetlennek, hanem egymást kiegészítőnek kellene tekinteni.

Jelen tanulmány a biológiai sokféleség helyreállítására és/vagy megőrzésére irányuló öt sikeres közép- és kelet-európai projektet mutat be, amelyek egyben az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz és az éghajlatváltozás mérsékléséhez is hozzájárulnak. Emellett e projektek bizonyítottan számos gazdasági, társadalmi és egészségügyi előnnyel járnak. A projektek felhívják a figyelmet arra, hogy a természet milyen sokféleképpen lehet gazdaságaink újjáépítésének meghatározó része, és a jövőben még több hasonló program megvalósításához vezetnek. E példákat az uniós alapoktól kezdve a nemzeti és regionális kormányokon át a pénzügyi szektorig és a vállalkozásokig a gazdasági szereplők széles köre másolhatja és fejlesztheti tovább.

³ 2021 júniusáig 24 tagállam nyújtotta be az Európai Bizottságnak nemzeti helyreállítási és ellenállóképességi terveit értékelés céljából.

HÁTTÉR

Az egészséges és változatos, természetes ökoszisztéma nemcsak az EU gazdag növény- és állatvilágának szempontjából alapvető fontosságú, hanem az emberek jólétét is szolgálja. A kevesebb szennyezés révén egészséges környezetet biztosít, támogatja az egészséges életmódot, és csökkenti a társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségeket.

2020 októberében az Európai Környezetvédelmi Ügynökség közzétette az Európai Unió természeti állapotáról szóló jelentését, amelyből kiderül, hogy az élőhelyek megdőbbségre magas aránya, 81%-a rossz állapotban van, és uniós szinten több mint egyharmaduk állapota folyamatosan romlik.⁴ Tekintettel arra, hogy a tagállamok számára a helyreállítási alaphoz és az uniós költségvetésből most rendkívüli mennyiségű anyagi forrás áll rendelkezésre, soha nem volt még jobb alkalom arra, hogy elkezdjünk befektetni a természetbe.

A biológiai sokféleség rossz állapotának javítása érdekében az Európai Bizottság 2020 májusában közzétette az EU biológiai sokféleségre vonatkozó, 2030-ig szóló stratégiáját,⁵ amely az európai zöld megállapodás egyik kulcsfontosságú eleme. Az EU biológiai sokféleségre vonatkozó, 2030-ig szóló stratégiájának célja a biológiai sokféleség helyreállítása az ökoszisztéma-szolgáltatások fenntartása céljából, a védett területek növelése és a biodiverzitás-csökkenés kiváltó okainak kezelése. A stratégia más meglévő kezdeményezésekre épül, például az EU madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelveire, amelyek célja az ökoszisztémák összekapcsolhatóságának javítása és a természetvédelmi területek hálózatainak fenntartása Natura 2000 területek formájában.⁶ Mindezek a szakpolitikák az éghajlatváltozással és annak társadalmi-gazdasági hatásaival összefüggésben foglalkoznak a természet helyreállításának és megőrzésének kérdésével.

A stratégia egyik kulcsfontosságú eleme a természetvédelemben történő beruházások növelése, valamint annak elismerése, hogy ez hatalmas társadalmi és gazdasági előnyökkel járhat.

A COVID-19 okozta válságból való kilábalást célzó uniós ösztönzőcsomag részeként a helyreállítási és alkalmazkodóképességi eszköz (HET) megköveteli a tagállamoktól, hogy a 672 milliárd euró legalább 37%-át az éghajlatra és a környezetre, köztük a biológiai sokféleségre fordítsák. A HET – amennyiben más finanszírozási rendszerek kiegészítéseként használják – egyedülálló lehetőséget kínál a tagállamoknak, hogy az éghajlatváltozás okozta társadalmi kihívások rendszerszintű megoldásaiba fektessenek be, és ezzel egyidejűleg támogassák a biológiai sokféleség helyreállítását.⁷

Emellett az Európai Bizottság a biológiai sokféleségre vonatkozó, 2030-ig szóló stratégiájában felvázolta azt a célt, hogy a következő uniós költségvetésben a biológiai sokféleségre fordított kiadások mértéke 2024-ig 1%-ról 7,5%-ra, 2026-ig pedig 10%-ra emelkedjen. Ez azonban jelentős vállalás lesz, amelyet csak akkor lehet megvalósítani, ha a végrehajtáshoz egységes keretrendszer áll rendelkezésre. Ha nincs egyértelmű iránymutatás arra vonatkozóan, hogyan és hova kell ezeket a pénzeszközöket és beruházásokat elosztani, nagy a valószínűsége annak, hogy az Európai Bizottság biodiverzitásra vonatkozó ambiciózus céljai soha nem valósulnak meg, felhigulnak. A biológiai sokféleségre szánt pénzeszközöket és beruházásokat a lehető leghamarabb elérhetővé kell tenni, hogy a kitűzött célokat el lehessen érni. A gazdasági helyreállítási tervezésnek része kell legyen a biológiai sokféleség megőrzése, különösen az ökoszisztémák és szolgáltatásaik helyreállítása.

Fenti célkitűzések ellenére a CEE Bankwatch Network közelmúltbeli elemzése az azt mutatja, hogy a biológiai sokféleségre összpontosító intézkedések teljesen hiányoznak, míg az ökoszisztémák helyreállítása és fenntartható kezelése ritkán szerepelnek a nemzeti tervekben. Ráadásul a javasolt beavatkozások némelyike még veszélyeztetné is a biológiai sokféleséget.⁸

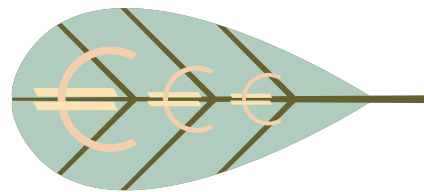
⁴ Európai Bizottság, [The state of nature in the European Union Report on the status and trends in 2013–2018 of species and habitat types protected by the Birds and Habitats Directives](#), Európai Bizottság, 2020. október 15.

⁵ Európai Bizottság, [Biodiversity strategy for 2030](#), 2020. május.

⁶ Sandra Naumann, McKenna Davis, 'Biodiversity and Nature-based Solutions: Analysis of EU-funded projects', Európai Bizottság, 2020.

⁷ CEE Bankwatch Network, [The EU Recovery Funds: time to start properly investing in biodiversity and nature conservation](#), CEE Bankwatch Network, 2021. március 18.

⁸ CEE Bankwatch Network, [Building Back Biodiversity: how EU Member States fail to spend the recovery fund for nature](#), CEE Bankwatch Network, 2021. május 20.

MIÉRT FEKTESSÜNK A BIOLÓGIAI SOKFÉLELÉSBÉ?

Ha jó a tervezés és a végrehajtás, e projektek költségkímélő megoldásokat jelentenek az élőhelyek és fajok védelmére és az éghajlatváltozásra, emellett számos további társadalmi kihívást is megoldanak, például az emberek egészségének megőrzése és a társadalmi integritás terén. A hosszú távú előnyök biztosítása érdekében ezeknek a projekteknek az ad biztos alapot, ha alapos ismereteink vannak az ökoszisztémákról és azok működéséről, valamint azokról a nehézségekről, amelyek a jövőben az ökoszisztémák számára kihívást jelenthetnek.⁹

A biológiai sokféleség állapotának javítása számos módon megvalósítható. Ezek közé tartozhat többek között a természetes élőhelyek fenntartható kezelése és védett területek létrehozása; új ökoszisztémák létrehozása és a biológiai sokféleség helyreállítása a már leromlott területeken azzal a céllal, hogy felerősödjének az ökoszisztéma-szolgáltatások és a terület természetvédelmi besorolása kedvezőbbé váljon; valamint a városi területek biológiai sokféleségének növelése.¹⁰ Mindezekon túlmenően ezen intézkedések további előnyökkel járnak.

Az éghajlatváltozás sikeres kezelése egyrészt az éghajlatváltozás mérséklésén, másrészt az ahhoz való alkalmazkodáson keresztül

- » Csökken a pusztító erdőtüzek esélye. Az erdők az EU teljes üvegházhatásúgáz-kibocsátásának 8,9%-ával egyenértékű mennyiséget nyelnek el.¹¹ A kutatások szerint megfelelőbb erdőgazdálkodással ez a szám megduplázható.¹²
- » A tőzeglápok, a vizes élőhelyek és a talajok helyreállítása a szén-dioxid megkötése révén hozzájárul az éghajlat szabályozásához.
- » A természetes partvédelem és a megfelelőbb vízgazdálkodás csökkenti a tengerszint emelkedésének hatását.
- » A természetes vízvisszatartás és -tárolás az aszály megelőzésének kulcsfontosságú eszköze.

Gazdasági hasznok és munkahelyteremtés Európa fellendülésére

- » Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásba történő beruházások – amelyek gyakran a biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházásokat is tartalmaznak – 2050-ig akár 500 000 munkahelyet is teremthetnek.¹³
- » A Natura 2000 területek fenntartásába fektetett minden egymilliárd euró már most is közvetlenül és közvetve 30 000 munkahelyet teremt.¹⁴
- » A globális természetvédelem hasznának és a téttlenség költségeinek aránya a becslések szerint legalább 100:1.¹⁵
- » Európa gazdasági helyreállításának keretein belül a biológiai sokféleség megőrzésébe történő beruházások nemcsak több munkahelyet teremthetnek az olyan hagyományos ágazatokhoz képest, mint a bányászat és a közúti közlekedés, hanem hamarabb is létrejönnek e munkahelyek akkor, amikor a beruházások ösztönző hatására a legnagyobb szükség van. Ez különösen igaz az erdészet és a vizes élőhelyek esetében, hiszen e tevékenységek folyamatos jellege hosszú távú munkahelyeket kínál.¹⁶

Az egészség és a jólét biztosítása

- » Az ellenállóbb gazdaság jobban fel lesz készülve a jövőbeli világjárványok és más gazdasági visszaesések hatásainak kezelésére.
- » A biológiai sokféleséggel kapcsolatos beruházások kulcsfontosságúnak bizonyultak a betegségek terjedésének csökkentésében, a további világjárványok megelőzésében, valamint az emberek egészségének általános javításában.
- » A zöldinfrastruktúra és a zöldterületek fejlesztése javítja a városok élhetőségét, csökkenti a hőmérsékletet és visszatartja a vizet, valamint képes a szennyezés bizonyos mértékű mérséklésére – különösen a levegőminőség javítása révén –, ami az idő előtti halálozás egyik jelentős tényezője.

⁹ Sandra Naumann, McKenna Davis, 'Biodiversity and Nature-based Solutions: Analysis of EU-funded projects'.

¹⁰ Ibid.

¹¹ Európai Parlament, [Climate change: using EU forests to offset carbon emissions](#), 2017. július 11.

¹² Greenpeace European Unit, [The Future of Forests in the European Union Untapped potential for nature conservation and climate change mitigation](#), 2020. december.

¹³ Institute for European Environmental Policy, [Natura 2000 and Jobs](#), 2017. április.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Cameron Hepburn, Brian O'Callaghan, Nicholas Stern, Joseph Stiglitz and Dimitri Zenghelis, [Will COVID-19 fiscal recovery packages accelerate or retard progress on climate change?](#), Smith School Working Paper No. 20-02, 2020. május 4.

¹⁶ Vivid Economics, [Fund Nature, Fund the Future: EU Recovery Plans miss the triple win opportunity for nature, climate and the economy](#), 2021. június.

AZ EURÓPAI UNIÓ SZEREPE A BIOLÓGIAI SOKFÉLESEG MEGŐRZÉSÉBEN

Az Európai Bizottság kezdeményezte az ún. „természetalapú megoldásoknak”¹⁷ nevezett projektekkel kapcsolatos kutatásokat azzal a céllal, hogy az Európai Unió úttörő szerepet vállaljon ezek kutatásában és megvalósításában. Az Európai Bizottság a Horizont 2020 program keretében jelentős forrásokat fordított nagyszabású bemutatóprojektek kidolgozására.¹⁸ Ez a kutatási program a Horizont Európa kezdeményezéssel (2021–2027) folytatódik, amely az ilyen projektek hatásvizsgálatára és népszerűsítésére összpontosít.

Bár egyre több és sokrétűbb kutatás folyik ebben a témában, a biológiai sokféleség egyértelmű szerepe a klímaváltozás kezelésében széles körben még mindig nem elfogadott és elismert. 2020 decemberében a világ 50 vezető tudósa megerősítette, hogy az éghajlati és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos válságot csak együtt érdemes kezelni, és a természet – azon belül is a leromlott állapotú területek – helyreállítását kulcsfontosságú megoldásként nevezték meg.¹⁹

Így az EU-nak – meghatározó politikai és globális szereplőként – ki kell használnia a jelenlegi lendületet, erősítenie kell a biológiai sokféleség jelentőségét, hogy az ne szoruljon az éghajlatvédelmi intézkedések háttérébe, és azt az üzenetet kell népszerűsítenie, hogy az éghajlati és a biológiai sokféleséggel kapcsolatos válság leküzdése csak akkor lehetséges, ha mindkettővel egyszerre foglalkozunk. Összességében az elmúlt években egyre nagyobb politikai akarat mutatkozott az éghajlatváltozással kapcsolatos intézkedésekbe történő befektetések növelésére, amit nagyrészt az EU kezdeményezett. Ennek bizonyítékai a közelmúltban benyújtott nemzeti helyreállítási tervek. Ugyanakkor, míg a tagállamok a helyreállítási terveikben a kiadások 37%-át éghajlatvédelmi intézkedésekre tervezik fordítani, a biológiai sokféleséggel kapcsolatos intézkedésekre kevesebb mint 0,5%-ot irányoztak elő.

A 2021 és 2027 közötti időszakra szóló új uniós költségvetés 30%-át az éghajlatvédelmi fellépésre szánják, de a biológiai sokféleséggel kapcsolatos kiadásokra nem különítettek el forrásokat.²⁰ Összességében a nemzeti kormányok részéről viszonylag kevés politikai akarat, illetve alacsony közérdeklődés mutatkozott a biológiai sokféleség csökkenésének megállítása iránt.

A közép- és kelet-európai országok mind a helyreállítási alapok, mind az uniós költségvetés legnagyobb kedvezményezettjei közé tartoznak. Az összes állami beruházás mintegy 41%-a uniós forrásokból származik, ami jelentősen meghatározza, hogyan költik el a pénzt ebben a régióban. A biológiai sokféleség érdekében ma meghozott pénzügyi döntések a következő évtizedben az ágazatban megvalósuló összes állami és magánberuházást is meghatározzák. Ez különösen fontos, tekintve, hogy a közép- és kelet-európai régióban rengeteg fajgazdag mezőgazdasági terület és biológiai sokféleségben gazdag védett terület található.

Az alábbi közép- és kelet-európai esettanulmányok bemutatják, hogy a biológiai sokféleség helyreállítása hogyan használható fel az éghajlatváltozás sikeres kezelésére és az Európa fellendüléséhez szükséges társadalmi-gazdasági változások biztosítására is. Noha az ilyen projektekre nem létezik egységes keretrendszer, a tervezés és végrehajtás jó példáinak bemutatása ösztönözheti hasonló projektek kidolgozását más helyeken is.

¹⁷ E kifejezést nem használjuk a tanulmányban, részben az általánosan elfogadott definíció hiánya miatt, részben pedig azért, mert aggályok merültek fel azzal kapcsolatban, hogy e kifejezést hatástalan és társadalmilag káros karbon- vagy biodiverzitás-ellentételezés zöldrefestésére használják, különösen a fejlődő országokban.

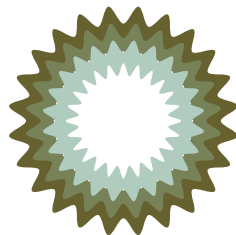
¹⁸ Hilde Eggermont et al., 'Nature-based Solutions: New Influence for Environmental Management and Research in Europe', Ecological Perspectives for Science and Society 24, no. 4 (2015): 243-248.

¹⁹ IPBES and IPCC, *Biodiversity and Climate Change Workshop Report*, 2021. június.

²⁰ Nathalie Seddon et al., 'Getting the message right on nature-based solutions to climate change', Global Change Biology 27, no.8 (2021): 1518-1546.

JAVASLATAINK

Soha nem volt még jobb alkalom arra, hogy átgondoljuk, hogyan és mire biztosítsunk pénzügyi támogatást. Ez megadhatja a szükséges lökést ahhoz, hogy az évek óta tartó elhanyagolás után végre megfelelő mértékű pénzeszközt biztosítsunk a természet védelmére. A biológiai sokféleségnek az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban és annak enyhítésében, valamint a COVID-19 helyreállításában játszott szerepe alapján az ebben a jelentésben bemutatott példák jelzik a jövőbe vezető utat. Az Európai Bizottságnak a következő intézkedéseket kell meghoznia:

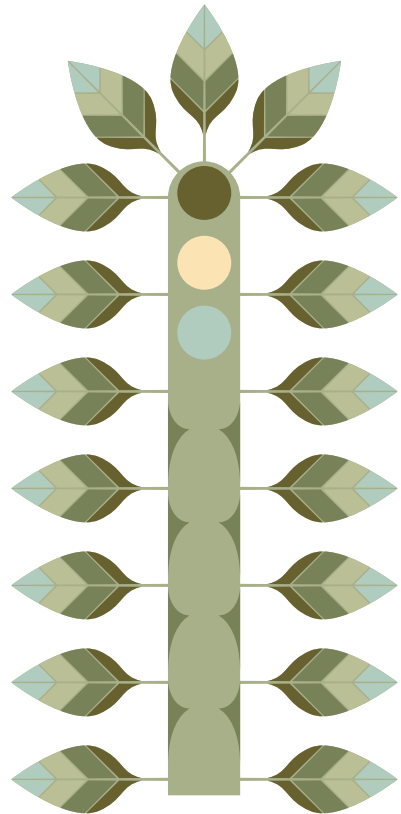

Szakpolitikai szinten

- 1) Az EU-nak **erőteljesebben kell hangsúlyoznia és népszerűsíteni a biológiai sokféleség helyreállítására és megőrzésére irányuló tevékenységek szükségességét és az éghajlatváltozás elleni fellépés megvalósításában betöltött fontos szerepét.** Még mindig széles körben és rendszerszinten hiányzik annak az elismerése, hogy a biológiai sokféleség csökkenésének kezelése fontos és sürgős. A biológiai sokféleséget és az éghajlat kapcsolatát ki kell hangsúlyozni és általánossá kell tenni, elkerülendő a célok közötti egyenlőtlenségek kialakulását.
- 2) A finanszírozás és a beruházások növelése mellett **a biológiai sokféleség védelmének biztosítását valamennyi uniós alapban és beruházásban érvényesíteni kell.** A HET folyamata megmutatta, hogy az éghajlatvédelmi intézkedésekbe való befektetés a természet és a biológiai sokféleség rovására is megtörténhet: például a vízenergiába való befektetés a fosszilis tüzelőanyagok alternatívája. Ez a narrativa azonban elfedi a biológiai sokféleségre gyakorolt káros hatásokat. Még a faültetés is csak akkor jelent pozitív intézkedést, ha a biológiai sokféleséggel kapcsolatos megfontolásokat integrálják és érvényesítik a projektben. Ezért feltétlenül szükséges, hogy a biodiverzitásra elkülönített konkrét összegek mellett a jövőbeni pénzeszközök egyetlen fillérje se okozzon kárt a biológiai sokféleségben. Jelenleg ez nem teljesül.
- 3) Az Európai Bizottság bejelentette egy új biodiverzitás-nyomonkövetési módszertan kidolgozását. Erről azonban semmilyen információ nem áll a nyilvánosság rendelkezésére. Mivel hamarosan soha nem látott mennyiségű összeget fordítanak majd a biológiai sokféleség helyreállítására, kulcsfontosságú, hogy **hatékony nyomonkövetési módszertant vezessenek be a biológiai sokféleségre fordított kiadások pontos értékelése és a finanszírozás átláthatósága érdekében.** Ennek a nyomonkövetési módszertannak a potenciális hatások egyszerű feltételezése helyett pontosan tükröznie kell a biológiai sokféleségre fordított tényleges kiadásokat.
- 4) A tagállamok által a közelmúltban benyújtott friss priorizált intézkedési tervek (PAF) azt mutatják, hogy számos olyan intézkedés van, amelyet a Natura 2000 területek megfelelő fenntartásához finanszírozni kell. Mindez azt tükrözi, hogy a biológiai sokféleség megőrzésének feltételei jelenleg nem állnak rendelkezésre. A PAF-okban felvázolt intézkedések teljes mértékben az uniós finanszírozási forrásoktól függenek, de ez a finanszírozás nem garantált. Az Európai Bizottságnak ezért **biztosítania kell, hogy az aktualizált PAF-okban felvázolt intézkedésekhez elegendő és garantált finanszírozás álljon rendelkezésre.** Ezt olyan forrásokból történő finanszírozás biztosításával lehetne elérni, mint az Európai Strukturális és Beruházási Alapok vagy az InvestEU.

A végrehajtás szintjén

- 1) Az Európai Bizottságnak **végrehajtási eszközöket kell biztosítania a tagállamok számára a biológiai sokféleség helyreállítására és megőrzésére irányuló projektek kidolgozásának és végrehajtásának ösztönzése érdekében.** Ahhoz, hogy az ilyen projektek teljes mértékben kiaknázhassák a biológiai sokféleség védelmében, helyreállításában és minden más területen rejlő lehetőségeket, mérhető paraméterekkel rendelkező programra, helyes indikátorokra és rendszerszintű értékelésre van szükség. Ez a kutatás-fejlesztés javítaná e projektek összehasonlíthatóságát, mérhetőségét és rendszerszintű értékelését, miközben bizonyítékokkal támasztaná alá a projektek széleskörű előnyeit.²¹
- 2) Az Európai Bizottságnak **keretet kell biztosítania a technikai segítségnyújtáshoz és kapacitásépítéshez, ami felgyorsítaná a biológiai sokféleséget támogató tagállami beruházások előkészítését** (beleértve az önkormányzatok, a nemzetközi szervezetek és a helyi, nem kormányzati szervezetek kezdeményezéseit is), valamint információt kell biztosítania, olyan útmutatókat és eszközöket kell közzétennie, amelyek ösztönzik a biodiverzitás támogatását célul kitűző projektek megvalósítását. Ez már bizonyos mértékig megkezdődött a LIFE-projektek fejlesztésével, amelyek sikeresek voltak, és számos járulékos hasznot is hoztak. Tekintettel arra a rendkívül ambiciózus célkitűzésre, hogy a biológiai sokféleségre fordított kiadások 2024-ig 7,5%-ra emelkedjenek, valamint az operatív programok folyamatban lévő fejlesztésére, ezt a keretrendszert a lehető leghamarabb ki kell dolgozni.
- 3) Az Európai Bizottságnak **elő kell mozdítania a civil társadalom bevonását a nemzeti helyreállítási tervek intézkedéseinek végrehajtásába,** valamint a helyi közösségek bevonását a helyi helyreállítási intézkedések végrehajtásába és irányításába. Számos tanulmány kimutatta, hogy a helyi lakosság bevonása hatékonyabb és jogi szempontból tisztább helyzetet eredményez, ami a természet és a társadalom számára is kedvezőbb.²² E csoportok a helyi társadalmi-ökológiai rendszer egyedi perspektíváját és ismereteit hozzák magukkal. Emellett fontos szerepet vállalhatnak a beavatkozások adaptív irányításában, nyomon követésében és értékelésében.

²¹ Sandra Naumann, McKenna Davis, 'Biodiversity and Nature-based Solutions: Analysis of EU-funded projects'.

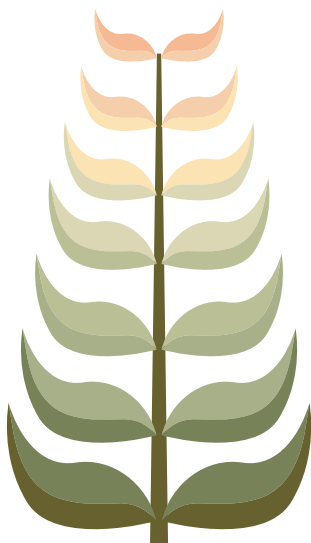
²² Nathalie Seddon et al., 'Getting the message right on nature-based solutions to climate change'.

Forest Botanical Garden Marszewo

ESETTANULMÁNYOK

Botanikus kert a Marszewo- erdőben Gdynia, Lengyelország

A Marszewo-erdőben található 50 hektáros botanikus kert a Gdański Erdészeti Felügyelet által fenntartott területen helyezkedik el a lengyelországi Gdyniában, a Balti-tenger partjához közel. A kertet a Gdański Erdészeti Felügyelet hozta létre 2010-ben szoros együttműködésben Gdynia városával és a Gdański Egyetemmel. Teljes méretét várhatóan a létrehozás után 20 évvel fogja elérni. A botanikus kert fókuszában fák, cserjék és lágyszárú növények, különösen a Pomorze Gdańskie régióban őshonos fajok megőrzése és tanulmányozása áll.²³ A kert jelenleg közel 300 növényfaj példányait tartalmazó 31 növénygyűjteménnyel rendelkezik. Különböző őshonos és idegenhonos fajokat is tartalmazó ökoszisztémáknak, illetve gondozott és vadon hagyott területeknek ad otthont, melyek számos állat és rovar számára szolgálnak élőhelyül.²⁴

A botanikus kert 2016 óta azt is célul tűzi ki, hogy az ide látogatók környezeti ismereteit bővítse, megismertesse őket az erdei ökoszisztémákkal és ezek fenntartható használatával. Amellett, hogy a kert rekreációs célokra is nyitva áll, számos tanösvényt is rejt, oktatási központjában pedig gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt érdekes interaktív műhelyfoglalkozásokat szerveznek, melyeknek tematikája többek között az erdőgazdálkodás, a botanika és az ornitológia. Miközben a kert vezetősége a turisztikai lehetőségeket oktatási anyagok folyamatos fejlesztésével és bevezetésével egészíti ki, úgy kívánja kihasználni a kert természeti és kulturális potenciálját, hogy a természetileg értékes területeket minél inkább megóvja a biodiverzitás csökkenésének veszélyétől, melyet a megnövekedett turistaforgalom hordoz.²⁵ A botanikus kert számos urbanizált terület közvetlen közelében található, így páratlan kikapcsolódási és oktatási lehetőséget teremt egyéni látogatók és iskolai csoportok számára egyaránt. A kert 2016 óta a Lengyel Botanikus Kertek és Arborétumok Testületének is tagja.²⁶

²³ Naturvation Urban Nature Atlas, [Botanical garden in the forest "Marszewo"](#), letöltés dátuma: 2021. május 24.

²⁴ [Official website of the Forest Botanical Garden Marszewo](#), letöltés dátuma: 2021. május 24.

²⁵ [Official Website of the Gdańsk Forest District](#), letöltés dátuma: 2021. május 24; Piotr Kossobudzki, Kordian Kochanowicz, [Konceptja strategii Leśnego Ogrodu Botanicznego Marszewo \(Nadleśnictwo Gdańsk\) na lata 2016-2018 \(The concept of the strategy of the Marszewo Forest Botanical Garden \(Forest District Gdańsk\) for the years 2016-2018\)](#), The Forest District of Gdańsk official website, letöltés dátuma: 2021. május 24.

²⁶ [Official website of the Forest Botanical Garden Marszewo](#).

A projekt célja

A botanikus kert célkitűzése kettős volt. Egyrészt azért jött létre, hogy megővja a természetes tájat és a területre jellemző környezeti erőforrásokat, és hogy lehetőséget biztosítson ezek megfigyelésére és kutatására. Másrészt rekreációs területként is szolgál, és további célja, hogy a látogatókat közelebb hozza a természethez, valamint bővítse környezeti ismereteiket a helyi növényvilággal és a természetvédelem fontosságával kapcsolatban.²⁷

Ennek megfelelően a következő lépésekkel valósult meg a projekt:

- » A meglévő élőhely és ökoszisztéma megőrzése és erősítése, valamint új zöldterületek létrehozása növénygyűjtemények formájában. Ezen gyűjtemények a konkrét fajmegőrzésre (nyír- és fenyőerdő-társulás), és a teljes ökoszisztéma védelmére (a kezeletlen erdei növényzet szukcessziója, tő) összpontosítottak.²⁸
- » Az ökoszisztémák monitorozási és dokumentálási gyakorlatának kialakítása kutatási célokra.
- » Részvétel a veszélyeztetett fajok megőrzésére irányuló tudományos kutatási projektekben.
- » Ismeretterjesztő foglalkozások és létesítmények létrehozása a látogatók számára, például tematikus erdei tanösvények és egy oktatási központ megépítése, illetve műhelyfoglalkozások beindítása.²⁹
- » Számos szabadidős helyszín: egy játszótér, egy görög színház, egy kerékpártároló, egy fedett szabadtéri tanterem és egy tűzrakásra alkalmas hely kiépítése.³⁰

Irányítás, az érdekelt felek közti együttműködés és finanszírozás

A botanikus kert létrehozását a Gdański Erdészeti Felügyelet és a Gdański Egyetem kezdeményezte Gdynia városának együttműködésével. A kert koncepcióját az egyetem tudományos munkatársai dolgozták ki a Gdański Erdészeti Felügyelet felkérésére, és a növénygyűjtemények megtervezését is ők végezték. Megalapítása óta a kert fenntartásáért és fejlesztéséért a Gdański Erdészeti Körzet felelős.³¹ Ennek megfelelően 2016-ban megkezdődött a botanikus kert fejlesztési projektje („A gdyniai Marszewo-erdei botanikus kert széleskörű fejlesztése”), amely a kert létesítményeinek és ismeretterjesztő tevékenységének megújítására összpontosított.³²

A botanikus kert létrehozása és fejlesztése a Gdański Erdészeti Körzet, a Nemzeti Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Alap és a Lengyel Vajdasági Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Alap forrásaiból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap pénzügyi támogatásával kiegészítve valósult meg.³³

²⁷ [Naturvation Urban Nature Atlas, Botanical garden in the forest "Marszewo".](#)

²⁸ [Official website of the Forest Botanical Garden Marszewo.](#)

²⁹ [Naturvation Urban Nature Atlas, Botanical garden in the forest "Marszewo"; Official website of the Forest Botanical Garden Marszewo; Official Website of the Gdańsk Forest District.](#)

³⁰ [Official website of the Forest Botanical Garden Marszewo; Naturvation Urban Nature Atlas, Botanical garden in the forest "Marszewo".](#)

³¹ [Naturvation Urban Nature Atlas, Botanical garden in the forest "Marszewo".](#)

³² [Official Website of the Gdańsk Forest District; Piotr Kossobudzki, Kordian Kochanowicz, Koncepcja strategii Leśnego Ogrodu Botanicznego Marszewo \(Nadleśnic-two Gdańsk\) na lata 2016-2018 \(The concept of the strategy of the Marszewo Forest Botanical Garden \(Forest District Gdańsk\) for the years 2016-2018\).](#)

³³ [Naturvation Urban Nature Atlas, Botanical garden in the forest "Marszewo"; Official Website of the Gdańsk Forest District.](#)

Forest Botanical Garden Marszewo

Előnyök³⁴

Környezetvédelmi előnyök

- » A botanikus kerttel gyarapodott a Marszewo-erdő védett területének mérete, és ez lehetővé teszi értékes ökoszisztémák, őshonos növényfajok és geológiai képződmények megőrzését.
- » A létrehozott növénygyűjtemények a mérsékelt és szubarktikus éghajlaton honos mérsékelt égövi fákra, cserjékre és lágyszárú növényekre fókuszálnak, különös tekintettel a Pomorze Gdańskie régióban őshonos veszélyeztetett és/vagy ritka fajokra. Ezek közé tartoznak a biocönózis szempontjából jelentős fajok, a tölgy-gyertyán társulás, a fiatal gyertyánok és nedves talajt kedvelő lombhullató fák, mint például a bükk és a fenyőerdő társulása stb.
- » Harmincegy növénygyűjtemény ad otthont közel 300 növényfajnak, különböző ökoszisztémák kialakulását eredményezve, melyek sokféle állat és rovar élőhelyeül szolgálnak.
- » Az őshonos és idegenhonos növényfajok visszatelepítése és védelme mellett a kert helyet biztosít az élőhelyek megfigyelésére és ökológiai kutatásokra, melyek hozzájárulnak a helyi Erdészeti Körzet természetvédelmi erőfeszítéseéhez.

Gazdasági előnyök

- » A botanikus kert közintézmény, amelynek bevétele a belépőjegyek és a kerthez kapcsolódó értékesítések révén keletkezik.
- » A botanikus kert új munkahelyeket teremtett, és fenntartható turisztikai gyakorlatot folytat.

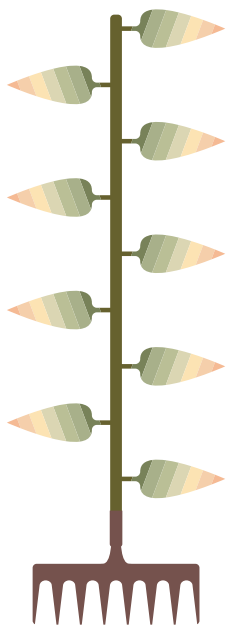
Társadalmi előnyök

- » A botanikus kert Gdynia közvetlen közelében található, mely egy nagy, mintegy 750 000 lakost számláló városi agglomeráció. A kert kibővíti a városlakók lehetőségeit arra, hogy a természetben töltsék szabadidejüket.
- » A kert, tevékenységeinek és környezetvédelmi oktatási programjainak köszönhetően, tudatos erdőlátogatókat nevel, akik ismerik a helyi erdei ökoszisztéma szerepét és fontosságát, valamint tisztában vannak az erdővédelem jelentőségével.
- » Óvodás és iskolás csoportok számára olyan ismeretterjesztő rendezvényeket és műhelyfoglalkozásokat kínál, amelyek erősítik a gyermekekben a természet megbecsülésének érzését, és hozzájárulnak környezeti ismereteik gyarapításához.
- » A botanikus kert természetvédelmi terület, így a régió természeti és kulturális örökségét is védi.
- » Lehetőséget biztosít önkéntesei számára, hogy elmélyítsék az erdővel kapcsolatos, botanikai vagy pedagógiai érdeklődésüket.

³⁴ Naturvation Urban Nature Atlas, [Botanical garden in the forest "Marszewo"](#).

A Gaštanica park felújítása Pozsony, Szlovákia

Válaszként a szélsőséges időjárásra 2014-ben Pozsony városvezetése egy olyan stratégia életbe léptetése mellett döntött, amely elősegíti a város éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodását.³⁵ A cselekvési tervhez kapcsolódott a „Pozsony felkészül a klímaváltozásra” című projekt, amely olyan intézkedéseket tartalmazott, amelyek képesek javítani a város ellenállóképességét az éghajlatváltozás hatásaival, különösen az intenzív esőzésekkel és a hősziget-hatással szemben, valamint alkalmat adott egy csapadékgazdálkodási módszer kísérleti alkalmazására is.³⁶

2014-ben a projekt keretében a pozsonyi önkormányzat és partnerszervezetei vezetésével rehabilitálták a Nové városrészben található Gaštanica parkot. A projektet a Norvég Alap és az EGT Alap támogatta.³⁷ A park egy körülbelül 5000 négyzetméteren elterülő nyilvános zöldterület, amelyet egy beerdősült valahai gesztenyeültetvény területén hoztak létre. A parkban több mint 100 gesztenyefa állt, amelyek felét gombás eredetű kéregrák támadott meg.³⁸ A park rehabilitációjának célja ezért az volt, hogy megállítsa az ökoszisztéma romlását, helyrehozza a még álló gesztenyefák egészségét, és biztosítsa a zöldterület természetes fejlődését.³⁹

A Gaštanica park lejtős, földcsuszamlásra és erózióra hajlamos terepen található. A nagy csapadékmennyiség növeli ezek kockázatát, így a projekt másik prioritása az esővíz visszatartása volt. A lejtők kontúrvonalai mentén kialakított szikkasztóárkok lehetővé teszik az esővíz visszatartását a területen, mivel a vizet fokozatosan a talajvizbe szívárogtatják. Az éghajlatváltozás és a szélsőséges időjárási események Pozsonyban a lakosság egyes csoportjait erősebben érintik, ezért minden városlakó, de különösen az idősek és a gyermekek számára kínál szabadtéri rekreációs zónát az újonnan felújított park.

³⁵ Zelen Architectura, [Bratislava sa pripravuje na zmenu klímy](#), Zelen Architectura, 2016.

³⁶ Zelen Architectura, [Bratislava sa pripravuje na zmenu klímy](#); Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#), Naturvation, 2020; Climate Adapt, [EEA grants supporting the city of Bratislava to implement climate adaptation measures](#), EEA Climate Adapt Database, 2016.

³⁷ Climate Adapt, [EEA grants supporting the city of Bratislava to implement climate adaptation measures](#).

³⁸ Climate Adapt, [EEA grants supporting the city of Bratislava to implement climate adaptation measures](#); Bratislava zelenaj sa, [The Chestnut Orchard "Gaštanica" – new public space](#), Bratislava zelenaj sa, 2017; Martina Juhász, ["Na Kolibe pribudol nový park"](#), SME Bratislava, 2017. május 26.

³⁹ SITA, ["Obnovený park Gaštanica na Kolibe chcú otvoriť v máji"](#), Metropola, 2017, letöltés dátuma: 2021. május 24.

A projekt célja

A Gaštanica park felújításának három fő célja volt:

- » A meglévő növényzet megőrzése és gyógyítása, különösen a betegségtől sújtott őshonos gesztenyeerdő rehabilitációja.⁴⁰
- » Egy hatékony esővíz-visszatartó rendszer létrehozása, amelynek köszönhetően a vizet a helyi növényzet hasznosíthatja, és ami segít az erózió és a földcsuszamlások megelőzésében is.⁴¹
- » Egy új szabadtéri, zöld rekreációs zóna kialakítása a helyi lakosok számára, különös tekintettel a marginalizált csoportokra.⁴²

Ennek megfelelően a következő lépésekkel valósították meg a projektet:⁴³

- » A helyreállíthatatlan fákat kivágták és elégették, valamint több mint 140 fát kezeltek a betegség ellen.
- » A természetes ökoszisztémába illeszthető fákat – összesen huszonkilenc fát – ültettek el a megtisztított területen: szelídgesztenyét, tölgyet és gyertyánt.
- » A gyalogutak felületét vízáteresztő betonnal erősítették meg, hogy a felszíni csapadékvíz gyors elfolyását csökkentsék, és a víz beszivároghasson a talaj alsó rétegeibe.⁴⁴
- » A park területén szikkasztóárkokat hoztak létre, ami megakadályozza, hogy az esővíz elöntse a közeli lakóövezeteket.⁴⁵ Az árkok réteges, kavicsos és kövekkel töltött sekély sávok, amelyek ideiglenesen tárolják és fokozatosan elvezetik a csapadékvizet a talajba.
- » A rekreációs övezet részeként padokat, pavilonokat, játszótereket építettek, fitneszelemeket, kutyafuttatót hoztak létre, és információs táblákat állítottak.

Irányítás, az érdekelt felek közti együttműködés és finanszírozás

A Gaštanica park revitalizációja a „Pozsony felkészül a klímaváltozásra” című éghajlatváltozási projekt részeként indult, fenntartható csapadékvíz-gazdálkodási megoldások kísérleti alkalmazásaként. A projektet Pozsony városa vezette szoros együttműködésben az Nové városrész hatóságaival, valamint a magán- és közsféra képviselőivel.

A tervezési folyamatban részt vett a Pozsonyi Regionális Természetvédelmi Egyesület, a Pozsonyi Vízművek, a Szlovák Természet- és Tájvédelmi Szövetség Városi Bizottsága, a Pozsonyi Parkerdő és a pozsonyi Comenius Egyetem Természettudományi Kara is.

Pozsony város projektje, amely az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célzó, átfogó kezdeményezés, a Norvég Alap és az EGT Alap anyagi támogatásával valósult meg; ezt a Szlovák Köztársaság állami költségvetése, valamint Pozsony önkormányzati költségvetése egészítette ki.⁴⁶ A Gaštanica park revitalizációjának költsége 330 000 euró volt, amelyből 225 000 eurót a Norvég Alap és az EGT Alap, a fennmaradó összeget pedig Nové városrész önkormányzata fedezte.⁴⁷

⁴⁰ SITA, 'Obnovený park Gaštanica na Kolibe chcú otvoriť v máji'; Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#).

⁴¹ Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#); Martina Juhász, [Na Kolibe pribudol nový park](#).

⁴² Juhász, M. [Na Kolibe pribudol nový park](#); Bratislava zelenaj sa, [The Chestnut Orchard "Gaštanica" – new public space](#).

⁴³ Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#).

⁴⁴ Bratislava zelenaj sa, [The Chestnut Orchard "Gaštanica" – new public space](#).

⁴⁵ Bratislava zelenaj sa, [The Chestnut Orchard "Gaštanica" – new public space](#); Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#).

⁴⁶ EEA and Norway Grants, About us, EEA and Norway Grants, letöltés dátuma: 2021. május 24.

⁴⁷ Ján Borčín, [V Novom Meste pribudol unikátny park Gaštanica](#), Bratislava Nové Mesto, 2017. május 26.

Előnyök

Környezetvédelmi előnyök⁴⁸

- » A gyógyíthatatlan gesztenyefák eltávolításával, a beteg fák kezelésével és újak ültetésével helyreállt a terület ökoszisztémája, és megállt a biológiai sokféleség betegség okozta, rohamos csökkenése. Összesen 140 gesztenyefát kezeltek a gombafertőzés miatt, és 29 új fát ültettek.
- » Az új gesztenyefák, tölgyek és gyertyánok ültetésével összefüggő lombkorona alakul ki, ami hozzájárul a helyi klíma javításához, hőmérséklet-szabályozó hatású, és javítja a levegő minőségét.
- » A park változatos felszereltségével – játszótérrel, padokkal, sportolásra alkalmas területtel és kutyafuttatóval – mindenki számára kikapcsolódási lehetőséget kínál.
- » Az újonnan létrehozott szikkasztóárkok visszatartják a csapadékvizet nagy esőzések esetén, és fokozatosan juttatják azt a talajba, a fák gyökereihez, megakadályozva ezzel az áradást.⁴⁹
- » A csapadékvíz visszatartására tett intézkedések egyben a talaj megőrzését és a földcsuszamlások megelőzését is szolgálják.

Társadalmi előnyök⁵⁰

- » Az új park akadálymentesített bejárattal rendelkezik, így minden városlakó számára elérhetővé vált a szabadterei zöld rekreációs terület.
- » A park változatos felszereltségével – játszótérrel, padokkal, sportolásra alkalmas területtel és kutyafuttatóval – mindenki számára kínál kikapcsolódási lehetőséget.
- » A futópálya lehetőséget biztosít az aktív mozgásra, ezzel a közösség tagjainak egészségét szolgálja.

⁴⁸ Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#).

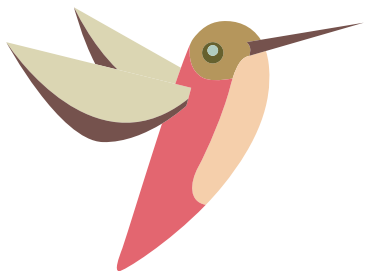
⁴⁹ Martina Juhász, [Na Kolibe pribudol nový park](#).

⁵⁰ Naturvation Urban Nature Atlas, [Gaštanica Park Renovation](#).

A madarak és a kétéltűek védelme a Josefovi-réteken

Hradec Kralove,
Csehország

A 2006-ban létrehozott Josefovi Madárpark (Ptačí park Josefovské louky) egy 70 hektáros üde rét, amely a Josefov-erőd közelében található szántóföldek között helyezkedik el Csehország északkeleti részén, a Hradec Kralove régióban. A projektet egy helyi amatőr ornitológus kezdeményezte, aki a Metuje-völgyi gyepterületek hagyományos öntözési rendszerének és gyakorlatának visszaállítását szorgalmazta, és ötletét a Cseh Ornitológiai Társaság figyelmébe ajánlotta.⁵¹ A projekt célja az üde rétek helyreállítása volt, aminek eredményeképp visszatérhetnek a vizes élőhelyeket kedvelő madarak és kétéltűek, és létrejöhet egy védelemre érdemes terület.⁵²

A 20. század elején a Metuje-folyó árterét rendszeresen elöntötte a víz. Hogy a száraz időszakban a szomszédos szántóföldek vízellátását biztosítsák, vízgazdálkodást folytattak a területen; többek közt egy csatornákkal, kapukkal és hidakkal rendelkező bonyolult öntözőrendszert működtettek. Az ezredfordulóra a mezőgazdaság és az állattenyésztés gyakorlatának megváltozása azt eredményezte, hogy kevesebb művelt területre volt igény a Metuje-völgyben, így a hagyományos öntözőrendszert elhanyagolták.⁵³

A Josefovi Madárpark létrehozásának célja a vizes élőhelyek és gyepek ökoszisztémájának helyreállítása, valamint a helyi biodiverzitás növelése volt. Mindezt a hagyományos öntözőrendszer újjáépítésével és új elemek, például tavak létrehozásával igyekeztek elérni. A tavak a madaraknak táplálékot, számos veszélyeztetett gerinctelen fajnak pedig életteret nyújtanak.

Mindezekon túl a projekt környezetvédelmi oktatást is nyújt a látogatóknak egy madárles és tanösvények formájában – így lesz a Josefovi Madárpark „egy park a madarak és az emberek számára egyaránt”, ahogy a mottója is mondja. A projektben számos érintett fél vett részt, köztük nem kormányzati szervezetek, gazdálkodók, a helyi önkormányzat és egyéni adományozók. A Cseh Ornitológiai Társaság együttműködik a parkhoz kapcsolódó réteket kezelő gazdákkal is, hogy biztosíthassa a madárpark fenntartható gazdálkodását.⁵⁴

⁵¹ Oppla, [Birds and amphibians support on wet meadows](#), Oppla, 2020, letöltés dátuma: 2021. május 24.; Jaroslav Prazan, Hana Sejnohova, Klara Camska, Marta Mrnustik-Konecna, Case Study: [Birds and amphibians support on wet meadows \(Czech Republic\)](#), PEGASUS Project, 2017, letöltés dátuma: 2021. május 24. Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#), Czech Ornithological Society, letöltés dátuma: 2021. május 24.

⁵² Jaroslav Prazan, Hana Sejnohova, Klara Camska, Marta Mrnustik-Konecna, [Case Study: Birds and amphibians support on wet meadows \(Czech Republic\)](#); Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#).

⁵³ Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#).

⁵⁴ Ibid.

A projekt célja⁵⁵

A projekt elsődlegesen a biológiai sokféleség helyreállítására és védelmére összpontosít, emellett kulturális céljai is vannak:

- » Az ártéri rétek és vizes élőhelyek helyreállítása és biológiai sokféleségük növelése, különösen a gázlómadarakra és a kétéltűekre fókuszálva.
- » Környezetvédelmi oktatási lehetőségek biztosítása a lakosság számára, mely gyarapítja ismereteiket a helyi növény- és állatvilággal kapcsolatban.
- » Egy különleges, hagyományos öntözőrendszer megőrzése, melynek megismerése a látogatók számára kulturális élményt jelent.

Ennek megfelelően a következő lépésekkel valósították meg a projektet:

- » Sekély, elöntött területek és nagy víztömegek visszaállításával, ami a megcsappant számú madár- és kétéltűpopuláció számára újra ideális élőhelyet teremtett.
- » A hagyományos öntözőrendszer újjáépítésével, melynek köszönhetően helyreállt a korábban szárazon maradt területek vízellátása.
- » A szántóföldi növénytakaróval borított területek csökkentésével.
- » Környezetvédelmi ismeretterjesztő elemek, például tanösvény, madárles, információs táblák és pihenőhelyek létrehozásával.

Irányítás, az érdekelt felek közti együttműködés és finanszírozás

Bár a projekt ötlete egy magánszemélytől származott, a Madárpark megvalósítását egy civil szervezet, a Cseh Ornitológiai Társaság végezte, mely a projekt összes tevékenységét irányította és koordinálta, és amely a terület egy részének tulajdonosa.⁵⁶ Együttműködő partner volt a Cseh Természetvédelmi Szövetség (ZO ČSOP JARO Jaroměř), mely a technikai feladatokért, valamint az élőhely és annak élővilágának megfigyeléséért felelős. A helyi önkormányzat környezetvédelmi osztálya segített a vízhasználatra és vízkezelésre vonatkozó engedélyekkel és a vízgazdálkodási törvényekkel és szabályokkal kapcsolatos dokumentáció elkészítésében, valamint további adminisztratív feladatköröket is ellát. A gazdálkodók, akik a projektről folytatott megbeszélésekben már a kezdetektől részt vesznek, kezelik a gyepterületeket és a körülöttük lévő földeket. Sokan megállapodást kötöttek a Cseh Ornitológiai Társasággal, melyben biztosították, hogy mezőgazdasági tevékenységük nem fogja veszélyeztetni a természetvédelmi törekvéseket.⁵⁷ Az adományozók természetbeni támogatással járulnak hozzá a Madárpark fenntartásához.

⁵⁵ Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#).

⁵⁶ Jaroslav Prazan et al., [Case Study: Birds and amphibians support on wet meadows \(Czech Republic\)](#); Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#).

⁵⁷ Jaroslav Prazan et al., [Case Study: Birds and amphibians support on wet meadows \(Czech Republic\)](#).

Ludmila Korešová

Előnyök⁵⁸

Környezetvédelmi előnyök

- » Az iszapos lapályon előforduló fajok igényeire szabott, nagyméretű vizes élőhelyeket is magában foglaló terület kialakításával a tájat helyreállították és optimalizálták a vízimadarak számára.
- » 21 kisebb tó kiépítésével élőhelyet teremtettek a kételtűek és a vízi rovarok számára.
- » Az élőhelyek helyreállítását követően a kételtűek, különösen a gőtefélék száma drámaian megnőtt. Hamarosan olyan fajok is megjelentek, amelyeket korábban nem észleltek ezen a területen: a tűzhasú unka, a zöld varangy és a zöld levelibéka.
- » A madarak száma folyamatosan növekszik. 2020-ig több mint 180 madárfajt jegyeztek fel: a listán található a sárszalonna (*Gallinago gallinago*), a bibic (*Vanellus vanellus*), a piros lábú cankó (*Tringa totanus*) vagy a pettyes vízicsibe (*Porzana porzana*).⁵⁹
- » A vízi ökoszisztéma helyreállítása után a Josefovi-réteket időnként elárasztja a víz, és virágba borulnak, ami jól jelzi, hogy a Madárpark természeti állapota még mindig jó.

- » A rehabilitált Madárparkban a növényfajok száma is megnövekedett. 2011 és 2017 között növényvilága jelentős számú új fajjal gazdagodott.
- » A Madárpark 30 szitakötőfajnak, több száz bogárfajnak és 35 nappali lepkefajnak ad otthont. Számos ritka, fogyatkozóban lévő, az ország többi részén veszélyeztetett rovarfaj található a parkban.

Társadalmi előnyök

- » Az ismeretterjesztő alkalmak – a terepen tartott foglalkozások és rendezvények – révén a látogatók bővíthetik környezetvédelmi ismereteiket.
- » Az iskolások környezetvédelmi oktatásához a Madárparkban szervezett kirándulások is hozzájárulnak.
- » A madárles és a tanösvény ismeretterjesztő és kikapcsolódási lehetőséget nyújt a látogatók számára.

⁵⁸ Czech Ornithological Society, [Josefovské meadows](#).

⁵⁹ Ibid.

Az Atanaszovszko-tó újra kínálja az „Élet sóját” Burgasz, Bulgária

Az Atanaszovszko-tó Burgasz városától északra, a Fekete-tenger partján található. A tavat a Burgaszt és Várnát összekötő út két különálló víztömegre osztja. A fekete-tengeri biogeográfiai régióban a biodiverzitás szempontjából fontos terület ez a magas sótartalmú tó. A tó Natura 2000⁶⁰ terület, a burgaszi vizes élőhelykomplexum része, Bulgária és Európa egyik legnagyobb természetvédelmi értékkel bíró területe. Az Atanaszovszko-tóból 1906 óta termelnek sót hagyományos módon, ami nincs negatív hatással a tó élővilágára.

A változatos élőhelyek a tavon és környékén 333 madárfajnak adnak otthont, amelyek közül 127 szerepel a Természetvédelmi Világszövetség Vörös Könyvében, a madárvédelmi szervezetek világszövetségének számító BirdLife International pedig európai természetvédelmi szempontból fontos fajként (SPEC) tartja nyilván őket.⁶¹ A tó a Via Pontica madárvonulási útvonalon fekszik, és fogadja az Észak-, Kelet- és Közép-Európából érkező vonuló madarakat (akár 240 000 gólya és 60 000 ragadozó madár is megfordulhat itt).⁶²

Az Atanaszovszko-tó területét, ami Natura 2000 terület, a projekt megkezdése előtt számos veszély fenyegette. A partvonalat nagymértékben érintette az urbanizáció, így fontossá vált a lagúna épségének megőrzése, hogy a Fekete-tenger partvidékének biológiai sokfélesége megmaradhasson. Emellett a 2010-es áradások tönkretették a töltéseket és gátakat, valamint a veszélyeztetett madárfajok fészkelő- és pihenőhelyeit. A földön fészkelő madarak populációcsökkenésének az árvizek az egyik fő okozói, és így jelentős szerepük van abban, hogy a Natura 2000 terület kedvezőtlen természetvédelmi minősítést kapott.⁶³ Emellett a tóban a tengervíz és az esővíz szintjének szabályozására szolgáló alapvető infrastruktúra is megromlott, ami csökkentette a lagúna sótartalmát, és ellehetetlenítette a sókitermelést.

E problémák megoldására jött létre az „Élet sója” nevet viselő hatéves projekt, amelynek célja a védett fajoknak otthont adó élőhely kedvező természetvédelmi minősítésének biztosítása.

⁶⁰ Natura 2000 területkód SPA/SCI BG0000270.

⁶¹ Európai Bizottság, [Urgent Measures to Restore and Secure Long-term Preservation of the Atanasovsko Lake Coastal Lagoon](#), European Commission, LIFE public database, hozzáférés dátuma: 2021. június 30.

⁶² A régió a vonuló rózsás gödény (*Pelecanus onocrotalus*), borzas gödény (*Pelecanus crispus*), barna réthéja (*Circus aeruginosus*) és kék vércse (*Falco vespertinus*) legmagasabb egyedsűrűségű európai állományáról ismert, valamint a Boszporusz után a második legnagyobb egyedsűrűségű békászó sas (*Clanga pomarina*) állományáról.

⁶³ Radostina Tzenova, Spas Uzunov, Diyana Kostovska, Diana Pavlova, Nada Tosheva, [Layman's report of Salt of Life project](#), Salt of Life, 2018. december 10.

A projekt célja

A projekt fő célja egyrészt az Atanaszovszko-tó és a lagúna vízgazdálkodási rendszerének működőképessé tétele, másrészt az élőhely állapotjavulásának hosszú távú biztosítása volt, ami lehetővé teszi az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást.

A projekt emellett azt is célul tűzte ki, hogy a látogatók számára nagyobb élményt nyújtson a tó, hogy a part menti lagúnák értékeit a nyilvánosság jobban megismerje, valamint hogy széles körben ismertté váljanak a projekt eredményei más természetvédelmi területeket gondozó szakemberek, ökológusok és az európai polgárok körében.

A projekt során több feladatot is végrehajtottak:

- » A töltések és gátak rendszerének helyreállítása, valamint a vízszint és a medencék sótartalmának szabályozhatóvá tétele.
- » A törendszert övező 23 000 méter hosszú csatorna kitisztítása, melynek funkciója, hogy megakadályozza az ökoszisztémát negatívan érintő édesvíz beömlését.
- » Az érintett madarak fészkelő- és pihenőhelyeinek rehabilitálása. A fából készült torlaszok helyreállítása innovatív módszerrel: ez kisebb töltéseket alkalmaz, amelyek építése nem igényel szilárd talapzatot, nagy mennyiségű rönkfát és kemény kézi munkát, emellett gyorsabban és olcsóbban létrehozhatóak.
- » A helyileg jelentős madárfajok számára öt mesterséges sziget létrehozása, melyek fészkelő- és pihenőhelyet nyújtanak – ezek új, biztonságos búvóhelyet biztosítanak az áradások és a ragadozók ellen.
- » Oktató- és kulturális elemeket létesítettek a projekt részeként: az Avocet-tanösvényt, a Sófesztyált, kiállításokat, ifjúsági oktatóprogramokat stb.

Irányítás, az érdekelt felek közti együttműködés és finanszírozás

A projektet a Bolgár Biodiverzitás Alapítvány (BBF) vezette a Bolgár Madárvédelmi Társasággal (BSPB/ BirdLife Bulgaria) és a „Csernomorszki Szolnyici” JSC (BS Salinas Ltd.) magánkézben lévő sókitermelő társasággal. A projekt teljes költségvetése 2,01 millió eurót tett ki, amelynek 74,95%-át az Európai Unió LIFE+ programja fedezte.

A projekt megvalósítása mintát teremtett arra, hogy az olyan vállalkozások, mint a sókitermelő társaság hogyan vonhatók be a védett területek és a Natura 2000 területek⁶⁴ kezelésébe azáltal, hogy elősegítette a vállalat részvételét a közvetlen természetvédelmi feladatokban, és bizonyította a tó védelmének ökológiai, társadalmi és gazdasági előnyeit.

Emellett 2019-ben létrehozták az Atanaszovszko-tó Községi Testületet (Обществен Съвет),⁶⁵ amelynek feladata a tanácsadás, valamint a projekt végrehajtásának irányítása és nyomon követése. A testület fontos katalizátornak bizonyult a tó jövőbeli hatékony kezelése és az érintett felek közötti együttműködés elősegítése során.

Több mint 600 önkéntes vett részt a különböző projekttevékenységekben, például a fészkelőhelyek karbantartásában, a mesterséges szigetek építésében vagy a sófesztyál szervezésében.

⁶⁴ Atanasovsko-tó Rezervátum, Burgas Salinas védett terület és Atanasovsko-tó/BG00002700 kódon nyilvántartott Natura 2000 terület.

⁶⁵ Bolgár Biodiverzitás Alapítvány, [Public Board](#), Atanasovsko Lake - Lagoon Of Life, letöltés dátuma: 2021. június 30.

Spas Uzunov

Előnyök

Környezetvédelmi előnyök

- » A projekt hozzájárult ahhoz, hogy újra kedvező természetvédelmi minősítést kapjon az Atanaszovszko-tó és a hozzá tartozó parti lagúna, amelyek mint élőhelyek a célzott madárfajok javát szolgálják.
- » Az Atanaszovszko-tó első teljeskörű monitoringrendszerének kifejlesztésére a projekt során került sor. Ez olyan fontos intézkedések végrehajtását határozza meg és biztosítja, amelyek elengedhetetlenek az élőhely és a hozzá köthető fajok kedvező természetvédelmi besorolásához.
- » A projekt keretében végzett megfigyelések megerősítették, hogy mind a hat meghatározó fontosságú madárfaj fészkelési szokásai pozitív tendenciát mutatnak. Ezek a fajok a *Vadon élő madarak védelméről szóló uniós irányelv 1. mellékletében* szerepelnek.
- » A *Ruppia maritima* növényfajt, melyet eddig a tóból kihaltak tekintettek, újra megtalálták a területen.
- » A projekt során egy olyan élőhelyet is felfedeztek, amelyet eddig nem tartottak nyilván: a kontinentális sós réteket. A projekt lehetővé tette a kutatók számára, hogy feltérképezzék ezt a ritka élőhelyet. A felfedezés következtében az Atanaszovszko-tó az ország második legfontosabb területévé vált a fontos élőhely védelme szempontjából.
- » Az elkerülő csatornában újonnan kialakult édesvízi élőhely kedvező környezetet teremtett az édesvízi élőlények számára.
- » A projektet végrehajtó csapat emellett egy ökológia szakos hallgatók és középiskolások számára kidolgozott képzést is összeállított és tesztelt, amely a vizes élőhelyek kezelésére fókuszál.

Spas Uzunov

Gazdasági előnyök

- » A projekt 23 új munkahelyet teremtett. A projekt keretében végzett tevékenységek közvetlen befektetésnek bizonyultak a BS Salinas Kft. számára, mivel hozzájárultak a vállalat gazdasági fenntarthatóságához és fejlődéséhez. A vállalat a régió egyik legfontosabb munkaadója.
- » A projekt több mint 2 millió eurós közvetlen beruházást biztosított a lagúna helyreállításához és az Atanaszovszko-tó turisztikai és látogatói infrastruktúrájának javításához, lehetőséget teremtve a rekreációra, a sportra, a környezetbarát turizmusra és a környezeti nevelésre.
- » A projektcsoport támogatta azokat a környezetbarát vállalkozásokat, amelyek az itt található sóhoz kapcsolódó új termékeket hoztak létre.
- » A közvetlen beruházások és a munkahelyteremtés mellett a megnövekedett látogatóforgalom megnövelte a helyi vállalkozások bevételeit (büfék, parkolók, ajándékboltok, sőt és más, a tóhoz kapcsolódó termékeket előállító vállalkozások).

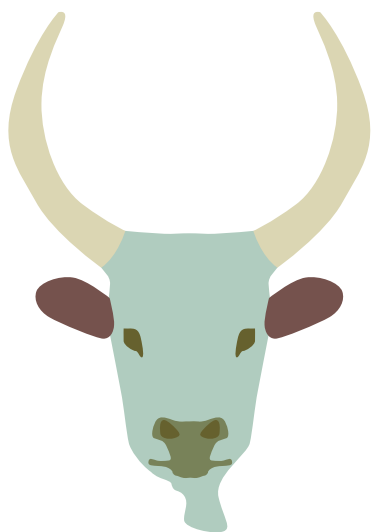
Társadalmi előnyök

- » A projekt növelte az Atanaszovszko-tó kulturális értékét az újonnan létrehozott, évente ismétlődő sófesztivál és kiállítások szervezése, videók készítése, madárfajok ismertetése és a természet helyreállításaért megtett lépések révén. A tó Burgasz város környezetének fontos részévé vált.
- » A projekt során a csapat sokféle környezeti nevelő- és szakképző tanfolyamot, előadásokat, bemutatókat szervezett, és oktatóanyagokat fejlesztett.
- » A projekt népszerűsítette a terület természeti gazdagságát és a Natura 2000 védett övezetek nyújtotta előnyöket. A közösség ennek révén ma jobban megérti és értékeli a tóban és környékén zajló folyamatokat, a biológiai sokféleséget, valamint a bolgár tengeri sót és a sókitermelés folyamatát.
- » Megnövekedett a területre látogatók száma, akik szívesen élnek a tóból származó gyógyíssal és lúggal végezhető, ingyen elérhető gyógykezelés lehetőségével.
- » A projekt egy innovatív oktatási program kidolgozását is tartalmazta, amelynek keretében a gyerekek megismerkedhetnek a tóban zajló folyamatokkal, megfigyelhetik a madarakat, és ismereteket szerezhetnek a biológiai sokféleségről.

Vértesi Natúrpark

Csákvár, Magyarország

A 2005-ben alapított Vértesi Natúrpark Magyarország első hivatalos natúrparkja.⁶⁶ A fenntartható tájgazdálkodás mellett a sikeres regionális együttműködésnek is kiváló példája: tizenhét, Vértésben található település önkormányzatának összefogásával jött létre. A park erősítette a régió önszerveződését és a lakosság aktivitását. A Vértesi Natúrparkban a természetvédelmi tevékenységet, valamint az adminisztratív, gazdálkodási és oktatási feladatokat a Pro Vértés Közalapítvány szervezetei látják el.

A projekt célja

A Pro Vértés fő célkitűzése egy olyan természetvédelmi szervezet működtetése volt, amely az állami természetvédelmi szervekkel, a civil szervezetekkel és az önkormányzatokkal együttműködve képes a terület fenntartható kezelését biztosítani.

A Pro Vértés a régió önkormányzataival együttműködve aktív szerepet vállal természetvédelmi tevékenységek és turisztikai projektek szervezésében és lebonyolításában. Emellett kutatással, monitoringgal, oktatással, a természettudatos gondolkodás népszerűsítésével, képzésekkel, kapacitásbővítéssel, és a helyi kulturális örökség megőrzésével is foglalkozik. Ez különösen fontos a térség számára, mivel a Vértésben és környékén található természetes erdők, mocsarak és löszgyepek értékes élőhelyek, megőrzésükre törekedni kell, kezelésüket pedig a természetvédelmi célokkal összhangban kell megvalósítani.

Olyan fenntartható gazdálkodási tervek kidolgozására és működtetésére van szükség, amelyek nem sértenek természetvédelmi szempontokat, és hozzájárulnak a terület hosszú távú fenntarthatóságához. A természetvédelmi tevékenység mellett a Pro Vértés másik kiemelt célja a területen található jelentős kulturális értéket képviselő műemlékek megőrzése, felújítása és működtetése.

A park tevékenységének egyik központi eleme a gyepterületek fenntartása mérsékelt intenzitású legeltetéssel. A Zámolyi-medence területén 365 hektár szántóterületet alakítottak át a föld használata szempontjából sokkal megfelelőbb gyepterületté. Ezeket a helyreállított gyepeket 513, túlnyomórészt régi magyar fajtájú szarvasmarha és 333 bivaly legeltetésével tartják egyensúlyban. A gyepterületeket madárbarát módon kaszálják, ezáltal télen az állatoknak takarmányt, az itt élőhelyre lelt fajok számára pedig védelmet biztosítanak. A madarak fészkelésének és a helyi madárfajok szaporodásának elősegítésére közel 1000 mesterséges madárodút helyeztek ki.

⁶⁶ A natúrparkok a védett területek egy típusa Magyarországon. Általában olyan jelentős területeket fednek le az országon belül, amelyek természeti és kulturális értékeik tekintetében egyedi jelleggel bírnak. A natúrparkká nyilvánítás alulról építkező folyamat, de a státusz bizonyos mértékű jogi védelmet biztosít a terület számára. A natúrparkok lehetőséget biztosítanak az aktív pihenésre, az egészségmegőrzésre, a fenntartható turizmusra és az oktatásra. E területek a természetvédelem mellett támogatják a fenntartható mezőgazdaságot is. Fenntartásukat közalapítvány vagy a helyi önkormányzatok és magánszemélyek társulása végzi.

Viszló Levente

Irányítás, az érdekelt felek közti együttműködés és finanszírozás

A Natúrpark legfőbb szerve a Natúrparki Tanács, amely a térség választott önkormányzati vezetőiből (polgármestereiből) és a Pro Vértes elnökéből áll.

A Pro Vértes Természetvédelmi Alapítvány 1991-ben alakult a térségben és környékén felmerülő természetvédelmi feladatok nonprofit alapon történő megoldására. Közalapítvánnyá 1994-ben alakult át, 1998 óta pedig nonprofit szervezetként működik. 2009-ben létrehoztak egy nonprofit korlátolt felelősségű társaságot is.

A park teljes területe 35 838 hektár; ennek 69%-a erdő, amelynek legnagyobb része a Vértes-hegységben található. Jelentős területeket foglalnak el a legelők és gyepterületek is (15%), és a szántóföldek (7%). A natúrpark területének több mint 80%-a a magyar állam és a Pro Vértes tulajdonában van. A Vértesi Natúrpark területének 69%-a, melybe két Natura 2000 terület is tartozik, valamilyen fokú védetség alatt áll. A terület lakossága meghaladja a 130 ezer főt.

Előnyök

Környezetvédelmi előnyök

- » A hagyományos természetgazdálkodás biztosítja a fajok és az élőhelyek védelmét, a táj sokszínűségét, támogatja az őshonos fajták génállományának megőrzését, valamint segít az élőhelyek újjáépítésében és fejlesztésében, továbbá a táj helyreállításában.
- » A gyepterületek fenntartásának eredményességét folyamatosan figyelemmel kísérik, és különböző kutatási tevékenységeket végeznek a területen. A kutatási témák a következők: a kaszálás hatása a vadvilágra, a gépi kaszálás legmegfelelőbb gyakorlata, valamint a természetgazdálkodási módszerek és ezek hatása a vadon élő állatokra.
- » A mérsékelt intenzitású legeltetés előtérbe helyezése és a legelők biológiai sokféleségének növekedése azt eredményezte, hogy a régió jelentős szén-dioxid-elnyelő területté vált.⁶⁷ Az elhanyagolt mezőgazdasági területek helyreállítását követően ismét a gyepekre jellemző fajgazdagság jelent meg.
- » 2000 hektárnyi élőhelyet állítottak helyre, és 630 hektárnyi területen gondoskodtak a vízgazdálkodás megteremtéséről. A ragadozó madarak újra benépesítették a területet: két pár parlagi sas, hat pár kerecsensólyom, egy pár kigyászölyv, három pár vándorsólyom és egy pár fehér farkú rétisas költözött a natúrparkba. Ezek a fajok folyamatos tudományos megfigyelés alatt állnak.
- » A helyreállításnak további hatásai voltak: a vízkörforgás szabályozása, az aszály és az árvizek mérséklése; különféle talajtípusok kialakulása és fennmaradása, termőképességük megújulása. Emellett a parkban értékes növények, például gyógy- és takarmánynövények termesztése, valamint hús- és tejtermékek előállítása történik, ezek minőségének javítása is folyamatosan megvalósul; valamint a beporzók számára is nagy mennyiségű nektárt biztosít a terület.

Gazdasági előnyök

- » A hús- és tejtermékek közvetlenül a Natúrpark termékei, de a helyi élelmiszertermelők is profitálnak a jó talajminőségéből: különböző helyi gyártók kézműves sört, bort, gyümölcszörpöt, mézet és szappant állítanak elő és értékesítenek.
- » Az ökoturizmus jelentős számú munkahelyet teremt, a kapcsolódó bevételek pedig támogatják a helyi gazdaságot.
- » Huszonegy embert foglalkoztat egész évben a Pro Vértes, és mintegy 200 gazdálkodó rendelkezik földdel a területen.

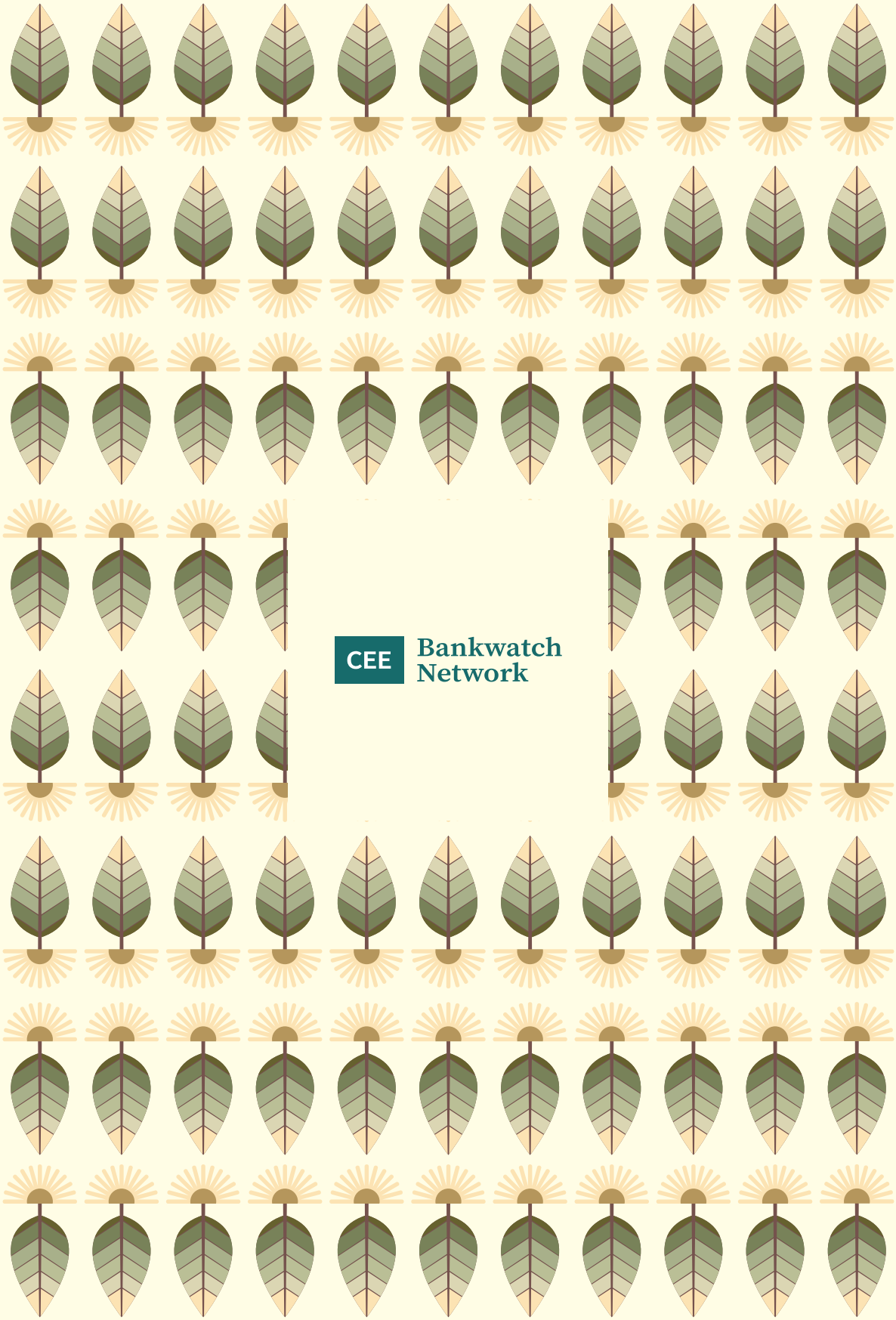
⁶⁷ Jinfeng Chang et al., 'Climate warming from managed grasslands cancels the cooling effect of carbon sinks in sparsely grazed and natural grasslands', Nature Communications 12, 118 (2021); Yuanyuan Zhao, Zhifeng Liu, Jianguo Wu, 'Grassland ecosystem services: a systematic review of research advances and future directions', Landscape Ecology 35, 793–814 (2020).

Viszló Levente

Társadalmi előnyök

- » Az ökoturizmusra és a környezetbarát szabadidős tevékenységekre (túrázásra, kerékpározásra, a természet megfigyelésére) vágyók számára hatalmas vonzerővel bír egy olyan háborítatlan terület, mint a Vértesi Natúrpark. A park egyértelmű prioritásai és a természetet kímélő földművelés fenntarthatóbb turizmust tett lehetővé a térségben.
- » A hagyományos természetgazdálkodás elősegíti egészséges és tápláló termékek előállítását és a hagyományos földhasználatot, valamint támogatja eltűnőben lévő életformák, ősi népi kézműves mesterségek, valamint a hozzájuk kapcsolódó hagyományok újjáélesztését.
- » Olyan állattenyésztéssel kapcsolatos népi hagyományok elevenedtek fel, mint a két jeles pásztorünnep: Szent György napja tavasszal és Szent Mihály napja ősszel. Ezek az ünnepek az állatok kihajtásához és a legelőre kiterelt állatok behajtásához kapcsolódnak.
- » A Pro Vértessé továbbképzéseket szervez munkatársainak, tanfolyamokat tart, részt vesz mezőgazdasági termelők számára szervezett, hivatalosan elismert képzések lebonyolításában is.
- » A Pro Vértessé számos könyvet jelentetett meg, melyek a természetes gyepgazdálkodással kapcsolatos, hosszú távon szerzett tapasztalatokat adják közre.
- » A közalapítvány hangsúlyt fektet az oktatási programokra és az ifjúság természettudatos gondolkodásának erősítésére. A helyi óvodák és általános iskolák részt vehetnek madárvédelmi projektekben, melyek során a gyerekek madárodúkat és etetőket helyeznek el saját otthonuk kertjében, valamint az egész év során zajló tematikus rendezvények alkalmával oktatók segítségével tanulhatnak a madarakról.

CEE

Bankwatch
Network